

AB 082 b

Bijlage Financiering Transformatie

Op de vergadering van het Algemeen Bestuur van 5 november jongstleden heeft het AB ten aanzien van de transformatieopdracht ingestemd met de inhoudelijke richting. Tegelijkertijd was een deel van de AB-leden kritisch op de voorgestelde financiering van de transformatie die als 'te wiebelig' werd gekwalificeerd. Dat had enerzijds te maken met het rekenen op onzekere positieve resultaten in de toekomst en anderzijds met het vooruitlopen op resultaatbestemmingsvoorstellen wat als niet zuiver werd beoordeeld. Ten slotte werd de formulering uit het voorstel over eventuele structurele kosten in de toekomst in tegenspraak met de uitgangspunten van de transformatieopdracht beschouwd.

Om bovenstaande redenen heeft het AB het DB verzocht om tegenover het oorspronkelijke voorstel zoals besproken op het AB van 5 november een alternatief voorstel te zetten gebaseerd op de 'variant Lekstroom' zoals toegelicht door wethouder van Lopik in de AB-vergadering namens de subregio Lekstroom. In deze alternatieve variant is ook input van de commissie Financien en Bedrijfsvoering betrokken die in een extra vergadering op 11 november is bijeengekomen.

Alternatief voorstel financiering van de transformatieopdracht (gebaseerd op de variant Lekstroom en input vanuit de commissie F&B (voorkeursscenario Dagelijks Bestuur)

Deze financieringsvorm bestaat uit de volgende onderdelen in samenhang:

- Een hard financieel kader van € 3.900.000 ten behoeve van de transformatie;
- De besteding van de nog resterende middelen uit de bestemmingsreserve Versterking Kennis en Advies (circa 700k) ter dekking van de transformatiekosten in de eerste maanden van 2026 (in elk geval als overbrugging tot aan de vaststelling van het resultaatbestemmingsvoorstel 2025 gepland op AB 25-3-2026);
- Het principe om het resultaat 2025 toe te voegen aan de bestemmingsreserve Versterking Kennis & Advies;
- Gedurende de transformatieperiode twee maal per jaar de status van de transformatie in het AB te bespreken en de inhoudelijke voortgang en de besteding van middelen vast te stellen.

Toelichting

De kosten voor de transformatieopdracht voor de periode 2026 tot en met 2030 worden ingeschat op in totaal € 3.900.000. Zie onderstaande tabel voor het verwachte verloop van de kosten over de jaren.

Budgettering Transformatie	2026	2027	2028	2029	2030
Basislijn Kennis en Advies	500.000	300.000	250.000	250.000	250.000
Mentale gezondheid op maat	200.000	400.000	150.000	100.000	50.000
Gezonde en Veilige leefomgeving	250.000	150.000	100.000	100.000	50.000
Dubbele vergrijzing	150.000	100.000	100.000	100.000	50.000
Programmamanagement	100.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal	1.200.000	1.000.000	650.000	600.000	450.000

Via de resultaatbestemming 2024 heeft het AB een bedrag van € 1.200.000 beschikbaar gesteld voor de bestemmingsreserve Versterking Kennis en Advies en besloten tot de besteding van een bedrag van € 500.000 voor de verkenningsfase in 2025. Naar verwachting resteert per einde 2025 een bedrag van € 700.000 in deze reserve. Om na deze bestuurlijke besluitvorming de transformatieopdracht te kunnen starten wordt voorgesteld aan het AB om in te stemmen met de besteding van de resterende middelen uit de bestemmingsreserve Versterking Kennis & Advies voor de transformatie. Daarmee kan ik elk geval de periode tot aan de besluitvorming over het resultaatbestemmingsvoorstel 2025 financieel overbrugd worden.

Het Algemeen Bestuur wordt verzocht in principe uit te spreken dat het rekeningresultaat 2025 wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Versterking Kennis en Advies. De daadwerkelijke vaststelling van het resultaatbestemmingsvoorstel 2025 vindt plaats op het AB van 25 maart 2026.

Direct na de resultaatbestemming 2025 (eind maart 2026) ontvangen de gemeenten een pro-forma factuur voor het resterende bedrag. Dit betreft het totale transformatiebedrag minus de reeds via de bestemmingsreserve Versterking Kennis & Advies gefinancierde kosten. Dat bedrag wordt naar rato van inwoneraantal verdeeld over de gemeenten.

Via de proforma-factuur die elke gemeente ontvangt wordt de bijdrage per gemeente vastgelegd. Hiermee committeren de gemeenten zich aan de benodigde financiering zoals vastgelegd in het harde financiële kader voor de transformatieperiode 2026 tot en met 2030.

NB: Gedurende de looptijd van de transformatieopdracht worden er geen middelen in de begroting van de gemeente opgenomen. Hierdoor is er geen effect op de gemeentelijke begrotingen.

In de transformatieperiode wordt jaarlijks door het Algemeen Bestuur bij het resultaatbestemmingsvoorstel besloten welk deel uit het resultaat bestemd wordt voor de bestemmingsreserve Versterking Kennis & Advies en welk deel van de pro-forma factuur betaald moet worden. Gemeenten kunnen deze factuur opnemen in de risicoparagraaf.

De transformatieperiode 2026 tot en met 2030 betreft een programma waarvan alle kosten als incidenteel worden beschouwd. Het voldoet daarmee aan de uitgangspunten die het AB in de vergadering van 9 juli 2025 heeft meegegeven, namelijk dat incidentele middelen worden ingezet om de transformatieopdracht mogelijk te maken.

Een ander uitgangspunt dat het Algemeen Bestuur op 9 juli jongstleden heeft meegegeven is dat de transformatieopdracht niet tot structurele meerkosten in de keten voor gemeenten in de toekomst mag leiden.

Om dit uitgangspunt ook gedurende de transformatieperiode periodiek met elkaar te bewaken wordt een programmatische aanpak gekozen met een dichte bestuurlijke betrokkenheid via een gemandateerde bestuurlijke commissie en concrete bestuurlijke besluitvorming in het AB over vervolgstappen na evaluatie van gedane activiteiten. De bestuurlijke commissie rapporteert minimaal tweemaal per jaar over de voortgang aan het algemeen bestuur te beginnen in 2027 met een eerste review periodiek gevolgd door verdiepingsreviews waarbij de uitgevoerde pilots en projecten in de vorm van de business case worden beoordeeld op kwalitatieve en kwantitatieve aspecten.

Oorspronkelijk voorstel financiering Transformatieopdracht (besproken op AB 5-11-2025)

Deze financieringsvorm bestaat uit de volgende onderdelen in samenhang:

- In te stemmen met het financieren van de kosten van deze inhoudelijke voorstellen voor 2026, 2027 en 2028 met incidentele middelen;
- Te besluiten deze incidentele middelen te halen uit de bestemmingsreserve Versterking Kennis & Advies;
- De intentie uit te spreken om een eventueel positief resultaat over 2025 volledig toe te voegen aan de bestemmingsreserve Kennis & Advies;
- GGDrU de opdracht te geven begin 2028 met een voorstel te komen voor de dekking van eventuele structurele kosten voortkomend uit de transformatie in begroting 2029;
- Een gemandateerde bestuurlijke commissie c.q. een stuurgroep 'Versterking Kennis & Advies' in te stellen voor de rapportage aan het algemeen bestuur over de voortgang van de inhoudelijke activiteiten en besluitvorming over de inzet van incidentele middelen;

Toelichting

De afgelopen periode is gebruikt om, voor zover mogelijk, een zo goed mogelijk onderbouwde inschatting te maken van de kosten die verbonden zijn aan de beschreven inhoudelijke activiteiten.

Budgettering Transformatie	2026	2027	2028	2029	2030
Basislijn Kennis en Advies	500.000	300.000	250.000	250.000	250.000
Mentale gezondheid op maat	200.000	400.000	100.000	<i>ntb</i>	<i>ntb</i>
Gezonde en Veilige leefomgeving	250.000	150.000	<i>ntb</i>	<i>ntb</i>	<i>ntb</i>
Dubbele vergrijzing	150.000	100.000	<i>ntb</i>	<i>ntb</i>	<i>ntb</i>
Programmamanagement	100.000	50.000	<i>ntb</i>	<i>ntb</i>	<i>ntb</i>
Totaal	1.200.000	1.000.000	350.000	250.000	250.000

In dit voorstel is expliciet gekozen voor een stapsgewijze benadering. Het betreft een periode van vijf jaar waarbij het principe geldt dat hoe verder je in de toekomst kijkt hoe minder goed te voorspellen is welke transformatieactiviteiten dan passend zijn en welke kosten daar dan bij horen. Daarom is ervoor gekozen om de jaren 2028, 2029 en 2030 grotendeels op '**nader te bepalen**' te zetten. De verwachting daarbij is dat er waarschijnlijk kosten volgen in de periode maar in mindere mate dan ervoor. Met andere woorden; het **zwaartepunt** van de transformatie ligt in de eerste twee jaar, 2026 en 2027 dus.

De logica van de stapsgewijze benadering is door het gehele voorstel doorgetrokken. Het betekent praktisch een **programmatische aanpak** met een **dichte bestuurlijke betrokkenheid** via een gemandateerde bestuurlijke commissie en concrete bestuurlijke besluitvorming in het AB over vervolgstappen na evaluatie van gedane activiteiten (bv borging pilot in de basis). De bestuurlijke commissie rapporteert minimaal tweemaal per jaar over de voortgang aan het algemeen bestuur.

Het voorgenomen vervolgtraject is zo ingericht dat na afloop van de uitgevoerde activiteiten telkens zal worden geëvalueerd wat daarover zowel inhoudelijk als financieel het vervolg kan zijn. Dat kan zijn geen vervolg, dat kan zijn wel een vervolg waarbij de financiële aspecten binnen de bestaande begroting kunnen worden verwerkt en dat kan zijn wel een vervolg waarbij er sprake is van structurele meerkosten. Telkens zal het bestuur worden meegenomen in deze evaluatie en de daaruit voortvloeiende bestuurlijke besluitvorming.

Voor de transformatie als geheel betekent dat dat deze wordt gefinancierd met incidentele middelen. Begin jaar 2028 zal GGDrU aan het bestuur een voorstel inbrengen voor de dekking van eventuele structurele kosten voor 2029 en verder. De reden daarvoor is dat het de verwachting is dat er begin 2028, veel beter dan nu, zicht is op eventuele structurele kosten en de budgetneutrale verwerking daarvan in de keten. Daarbij komt dat GGDrU verwacht dat er op dat moment ook meer helderheid is over eventuele andere financieringsstromen zoals bijvoorbeeld AZWA.